

Toelichtende notitie bij de ter kritiek gepubliceerde BRL9500, BRL9501 en ISSO-publicaties 75.1 en 82.1.

In dit document wordt uitgebreid stilgestaan bij de context waarbinnen de kwaliteitsrichtlijnen, de opnameprotocollen, software, opleidingen en examens worden ontwikkeld.

Het Centraal College van Deskundigen van InstallQ (CCvD) heeft per 28 maart 2019 de onderstaande documenten voor publicatie ter kritiek vastgesteld

- Beoordelingsrichtlijn 9500 (BRL9500) Woningbouw NL-EPBD®-procescertificaat voor het bepalen van de energieprestatie van woningen en woongebouwen, versiedatum 020419
- BRL9500 Utiliteitsbouw NL-EPBD®-procescertificaat voor het bepalen van de energieprestatie van utiliteitsgebouwen, versiedatum 020419
- ISSO-publicatie 82.1 'Energieprestatie Woningbouw' (Energieprestatierapport; Methode 2020) versiedatum 290319
- ISSO-publicatie 75.1 'Energieprestatie Utiliteitsbouw' (Energieprestatierapport; Methode 2020) versiedatum 290319
- BRL9501: 'Methoden voor het berekenen van het energiegebruik van gebouwen en de energetische en financiële gevolgen van energiebesparingsmaatregelen', versiedatum 020419.

De documenten zijn op **woensdag 3 april 2019** ter kritiek aan de markt gelegd. **Reageren is mogelijk tot en met dinsdag 30 april 2019** via frances.vandenbergh@installq.nl.

Na sluiting van de kritiekperiode wordt de kritiek verwerkt, besproken in de Technische commissies 9500 en 9501, en worden de definitieve versies vastgesteld door het CCvD van InstallQ.

Aanleiding

De invoering van de NTA8800 'Energieprestatie' brengt een flink aantal wijzigingen met zich mee. De energieprestatie van alle gebouwen, woningen en utiliteitsbouw wordt voortaan vanuit één technisch voorschrift bepaald. De energieprestatie van nieuwbouw en de bestaande bouw gaan op elkaar aansluiten. Door de nieuwe Europese normen die in de NTA8800 zijn opgenomen, neemt het aantal parameters toe dat nodig is om de energieprestatie te bepalen. NEN 7120 en het Nader Voorschrift komen te vervallen, alsmede ISSO-publicatie 75.3. Dit alles heeft gevolgen, zowel voor de wijze waarop in Nederland de energieprestatie van nieuwe als voor bestaande gebouwen wordt bepaald. En dus ook voor de proceseisen, de opnameprotocollen, en de vakbekwaamheid van diegenen die de energieprestatie van gebouwen momenteel bepalen.

De druk op de planning is hoog. Op uitdrukkelijk verzoek van het Ministerie van BZK heeft het CCvD van InstallQ besloten er mee in te stemmen deze documenten voorlopig vast te stellen. De markt kan zich dan een beeld vormen van de veranderingen en reageren. InstallQ en ISSO kunnen aanpassingen meenemen in de definitieve kwaliteitsrichtlijnen en opnameprotocollen. Softwareleveranciers krijgen de gelegenheid hun software in te richten op grond van de opnameprotocollen.

In dit document wordt uitgebreider ingegaan op de status en inhoud van de ter kritiek gepubliceerde documenten.

Status van de kritiekdocumenten

De kritiekversies van BRL9500 Woningbouw, BRL9500 Utiliteitsbouw en BRL9501 (Methoden voor het berekenen van de energieprestatie) zoals deze inmiddels gepubliceerd zijn, zijn tot stand gekomen in de respectievelijke Technische Commissies. Elders lopende discussies en onderzoeken kunnen nog hun invloed hebben op de inhoud.

- Zo is het Ministerie van BZK na veelvuldig overleg akkoord met de keuze voor twee opnameniveaus. De exacte uitwerking wanneer welk opnameprotocol moet worden gehanteerd is echter nog niet volledig afgerond. De intentie is om eenduidig, in regelgeving en/of via BRL en opnameprotocol, voor te schrijven welk opnameprotocol moet worden gebruikt gegeven de situatie.
- Zo loopt er nog een onderzoek in opdracht van RvO naar alternatieven voor de maximale afwijking van 8% in de uitkomst van de energieprestatie. Deze eis staat ter discussie door het gebruik van de nieuwe eenheid kWh/m² en de komende BENG-eisen.

Voor de ISSO-publicaties speelt dat bij de implementatie van de NTA onvolkomenheden opduiken die weer gevolgen hebben voor de protocollen. Het is al duidelijk dat er in de zomer van 2019 nog een wijzigingsblad komt op NTA 8800.

BRL'en 9500 'Woningbouw' en 'Utiliteitsbouw'

De wettelijk aangewezen Beoordelingsrichtlijn 9500 zal vanwege de nieuwe NTA een aantal wijzigingen ondergaan:

- De wettelijke aanwijzing van BRL9500 vindt niet meer plaats via de REG, maar via de Omgevingsregeling, een AMvB bij de Omgevingswet.
- EPC-berekeningen voor de nieuwbouw zijn nu nog gebaseerd op NEN 7120. Op het moment dat NTA 8800 van kracht wordt verklaard, moet bij het aanvragen van een omgevingsvergunning een gecertificeerde energieprestatieberekening worden ingediend op basis van BRL9500. Dit is nieuw, want nu worden hier geen specifieke eisen aan gesteld.
  - Bij het indienen wordt een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de maatregelen die de ontwikkelaar/bouwer wil treffen en of hiermee aan de nieuwe Energieprestatie-indicatoren kan worden voldaan.
  - Tijdens het bouwproces wordt gemonitord of deze maatregelen worden aangebracht en hoe de kwaliteit van de maatregelen is in het werk. Hiermee kan tijdens het werk gevolgd worden of nog steeds aan de eisen wordt voldaan.
  - Bij oplevering kan vervolgens op basis van het werkelijke pakket aan maatregelen de definitieve energieprestatie 'as built' worden vastgesteld.

De BRL bevat de eisen waaraan zowel de bepaling voor de aanvraag ('nieuw te bouwen') als voor de uiteindelijke prestatie ('nieuwbouw') moet voldoen. De afgemelde energieprestaties zullen, net als nu bij de bestaande bouw het geval is, steekproefsgewijs door de certificerende instellingen worden gecontroleerd.

- Voor de bestaande bouw bestaan er nu vier BRL'en: voor bestaande woningen (BRL9500-01), voor bestaande utiliteitsgebouwen volgens de basismethode (BRL9500-03), voor utiliteitsgebouwen volgens de detailmethode (BRL9500-06) en voor de netto warmtevraag van woningen en woongebouwen (BRL9500-05). Hier komen twee BRL'en voor terug, namelijk voor woningen en woongebouwen respectievelijk voor utiliteitsgebouwen. De twee BRL'en bestrijken respectievelijk nieuw te bouwen, nieuwbouw en bestaande bouw. Op basis van deze BRL'en worden de energieprestatie-indicatoren berekend en de waarde voor de netto warmtevraag in het kader van de EnergiePrestatieVergoeding (EPV). Daarnaast wordt de waarde bepaald voor het aantal uren temperatuuroverschrijding i.v.m. oververhitting. Hier wordt ook een eis aan gesteld

naast de BENG-eisen. De wetgeving stelt alleen eisen aan nieuw te bouwen gebouwen in het kader van de omgevingsregeling en opgeleverde woningen (“nieuwbouw”). Voor de bestaande bouw zal de energieprestatie-indicator die gekoppeld wordt aan de BENG-2 eis als indicator de Energie-Index vervangen.

- Met de NTA verdwijnen de bestaande indicatoren EnergiePrestatieCoëfficiënt (EPC) en Energie-Index (EI) en worden deze vervangen door de grootheid kWh/m² per jaar. Bij de huidige methode wordt voor het eindresultaat een afwijking geaccepteerd bij controle door de CI van maximaal 8%. Bij de nieuwe waarden voor de energieprestatie is dit niet meer bruikbaar en wordt een nieuwe eis geïntroduceerd. Het onderzoek naar het nieuwe criterium loopt nog. In de kritiekversie staat nog de huidige 8% vermeld.
- Bij certificaathouders die meer dan 1000 Energie-Indices woningbouw afmelden per jaar, worden verhoudingsgewijs minder indices gecontroleerd door de certificerende instellingen. Met de nieuwe BRL wordt het aantal controles boven de 1000 Energieprestatieberekeningen per jaar verhoogd van 0,05 naar 0,5%. Momenteel wordt nog onderzocht of controle-eisen aangescherpt kunnen worden om fraude te voorkomen.
- Omdat in het licht van de energietransitie steeds meer innovatieve technieken het licht zullen zien en onderdeel worden van de energieprestatiebepaling, wordt bijscholing een verplicht onderdeel voor het bijhouden van de vakbekwaamheid.

ISSO-publicaties 75.1 ‘Utiliteitsbouw’ en 82.1 ‘Woningbouw’

In de opnameprotocollen is de splitsing in basisopname en detailopname uitgewerkt op basis van de meest recent verkregen informatie van het Ministerie van BZK. Inhoudelijk heeft de nadruk gelegen op de vertaling van de NTA naar de parameters voor opname en invoer in de software. De finale lay-out is uitgewerkt in de hoofdstukken 10 & 14 van ISSO-publicatie 82.1 ‘Woningbouw’ en de hoofdstukken 10, 14 & 15 van ISSO-publicatie 75.1 ‘Utiliteitsbouw’. In de stroomschema’s op de pagina’s 13 tot en met 17 is te lezen hoe de keuze voor één van de twee opnamemethoden nu wordt aangestuurd.

De nieuwe Europese normen betekenen dat nieuwe parameters zijn toegevoegd aan de rekenmethodiek (NTA 8800). Wat zijn de belangrijkste verschillen met de huidige protocollen?

- De nieuwe methode gaat ervan uit dat zo uitgebreid mogelijk gegevens worden verzameld. Bij nieuwbouw zullen in het algemeen veel gegevens beschikbaar zijn, bijvoorbeeld vanaf tekeningen en bestek. Bij bestaande gebouwen is het vaak veel moeilijker goede gegevens boven water te krijgen. Alleen als de gegevens niet te achterhalen zijn, wordt teruggevallen op zogenaamde inklapwaarden. Bijvoorbeeld als het erg veel tijd kost om de gegevens op te nemen of als het alleen door destructief onderzoek mogelijk is (het openhakken van een spouwmuur). De inklapwaarden zijn conservatief. Meer informatie verzamelen leidt tot een betere energieprestatie.
- Door te verplichten dat alle beschikbare informatie wordt gebruikt wordt bevorderd dat de methode eenduidiger en beter reproduceerbaar is. Een energieprestatieberekening van adviseur A moet hetzelfde opleveren als een bepaling door adviseur B.
- NTA 8800 leidt er ook toe dat voor zowel nieuwbouw als bestaande bouw dezelfde geaccepteerde technieken gebruikt kunnen worden en effect hebben op het resultaat. In de huidige situatie is dat niet zo. Bestaande gebouwen krijgen bij dezelfde maatregelen nu een lagere waardering. Het aantal geaccepteerde technieken is groter geworden. Bijvoorbeeld bij PV-panelen worden meer rekenwaarden gebruikt, afhankelijk van het fabricagejaar van de panelen.
- In de berekening mogen alleen gecontroleerde kwaliteitsverklaringen worden gebruikt. Nieuw is dat gebruikgemaakt kan worden van een Declaration of Performance (DoP). Opgemerkt wordt dat de DoP’s voor isolatie nagenoeg allemaal worden opgesteld zonder dat een onafhankelijke

derde steekproeven uitvoert. Dit in tegenstelling tot de DOP's met betrekking tot brandveiligheid. Hier kijkt altijd een onafhankelijke derde mee.

- In het kader van de huidige EPC-berekening worden voor de energetische prestaties voor producten en materialen hogere waarden gehanteerd dan voor de prestaties van vergelijkbare onderdelen voor de Energie-Indexberekening. Bijvoorbeeld voor een Hr-ketel. In NTA 8800 wordt dat gelijkgetrokken en wordt uitgegaan van een gemeten prestatie, gecorrigeerd voor een praktijkrendement en uitgaande van goed onderhoud.
- Voor nieuw te bouwen is het protocol toegevoegd voor de energieprestatieberekening voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij oplevering wordt de energieprestatie nieuwbouw bepaald. Tijdens het bouwproces moet informatie worden vastgelegd in een gebouwdossier. In het protocol wordt beschreven wat moet worden verzameld. Alleen als bewijsmateriaal in dit dossier aanwezig is, mogen die waarden worden gebruikt. Anders moet worden teruggevallen op inklapwaarden.
- De energieprestatie moet apart worden bepaald voor woningen en utiliteitsgebouwen. Alleen bij kleine combinatiegebouwen, zoals woningen met een kantoor van minder dan 50 m², volstaat één bepaling.
- Voor woongebouwen moet de energieprestatie bepaald worden:
  - bij indiening van de omgevingsvergunning ('nieuw te bouwen woongebouw'): voor het hele woongebouw (hiervoor gelden ook BENG-eisen)
  - bij oplevering ('nieuwbouw') voor zowel het totale gebouw als individuele woningen.Voor bestaande woongebouwen is alleen de energieprestatie van individuele woningen van belang.
- Bij bestaande utiliteitsgebouwen gaat het om de energieprestatie van het totale gebouw of van afzonderlijke te verhuren gedeelten van een gebouw, bijvoorbeeld een winkel in een winkelcentrum.

BRL9501 'Methoden voor het berekenen van het energiegebruik van gebouwen en de energetische en financiële gevolgen van energiebesparingsmaatregelen'

Het omzetten van de huidige methode naar de NTA-methodiek betekent dat ook de softwarepakketten worden aangepast. De rekenmethodiek van de huidige software om de EPC of EI te berekenen verschilt op een aantal punten van de nieuwe methodiek. Daarnaast maakt de uitbreiding van het aantal parameters aanpassing van de software noodzakelijk. Onderdeel van de kwaliteitsborging van de software zijn de Energie Diagnose Referentie-testen (EDR-testen). Deze testen worden beschreven in ISSO-publicatie 54 en aangewezen in BRL9501. Vanwege de veranderingen door de NTA-methodiek moeten de testen worden aangepast en komen er de nodige testen bij. Welke en hoeveel testen is nu nog niet bekend. Het ziet ernaar uit dat het aantal testen behoorlijk toeneemt. ISSO-publicatie 54 wordt niet ter kritiek voorgelegd. Naar verwachting zal het CCvD van InstallQ in het najaar van 2019 de ISSO-publicatie aanwijzen in BRL9501.

Scholing energieprestatie-adviseurs

De nieuwe NTA verschilt zodanig van de huidige methodiek dat een traject wordt ontwikkeld zodat de Energieprestatie-adviseurs zich in 2019 zo snel mogelijk kunnen bijscholen. Voor de EP-adviseurs voor woningbouw geldt een ander traject als voor de EP-adviseurs voor de utiliteitsbouw. De bijscholing van adviseurs start nadat de definitieve BRL'en en opnameprotocollen zijn vastgesteld. Met de opleidings- en exameninstellingen wordt gewerkt aan een groot aanbod van opleidingen en examens waarmee in de tweede helft van 2019 wordt aangevangen. De inspanningen zijn erop gericht dat alle adviseurs voor de invoering van de NTA bijgeschoold zijn en een nieuw bewijs van vakbekwaamheid gehaald hebben.

De Examencommissie EPA werkt momenteel aan het herzien van de eindtermen en exameneisen. Bekeken wordt of adviseurs die actief zijn in de woningbouw, die in 2018 met goed gevolg het opfrisaanbod hebben gevolgd of na 1 januari 2017 het reguliere examen hebben gedaan, kunnen volstaan met een aanvullend examen voor de nieuwe vakbekwaamheidseisen. Degenen die geen opfrisaanbod hebben gevolgd en nieuwe adviseurs, zullen het vernieuwde examen moeten doen. De EP-adviseurs kunnen zich kwalificeren voor de basisopname of voor de detailopname inclusief basisopname. Dit geldt zowel voor de EP-adviseurs Woningbouw als voor de Utiliteitsbouw. Dit onderscheid in adviseurs blijft gehandhaafd.